

L N B

L A T V I J A S
N A C I O N Ā L Ā
B I B L I O T Ē K A

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskats

03-03-2023

Sagatavoja:

Uzziņu un informācijas centrs

Informācijas pakalpojumu sektors

VIŅU ZINĀJA KATRS RĪDZINIEKS

Pateicoties arhitektam Gunāram Asarim (23.06.1934.-21.02.2023.), mikrorajoni Rīgā tika būvēti secīgi, ar sajēgu, viņš iestājās pret visas Rīgas privatizēšanu **Teksts** Undīne Adamaite

Kopā ar Gunāru Asari aiziet vesels laikmets Rīgas arhitektūrā un Latvijas Arhitektu savienības dzīvē. 27 gadus – Rīgas pilsētas galvenais arhitekts, 10 gadus – Arhitektu savienības vadītājs, izcīlis administrators un reizē kompromisu mākslas lietpratējs – Gunāra Asara spožākās dzīves lapas taču saistās ar padomju laiku. Asarim bija stāja un viedoklis – kolēģi sarunās viņu kādreiz labestīgi sauca par Lielo zivi. To stāju gribas īpaši uzsvērt, jo Asaris nekad neapņēma par Rīgas problēmām uzrunāt ne tā laika Latvijas kompartijas pirmo sekretāru, ne valdības vadītāju vai Celniecības komitejas priekšsēdi. Viņu uzklauzīja un respektēja. Rīgas mēri trīs gadu desmitus nevienam arhitektūras jautājumam nelēma bez Asara klātbūtnes. Viņam uz galda bija tas telefons ar trim magnētiem cipariem un Rīgas pilsētas galvenā arhitekta sarkanais zīmogs – Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) mājaslapā publicētajā piemiņas rakstā LNB direktora un kolēģu vārdā atvadās bijušais Rīgas pilsētas arhitekts Jānis Dripe.

SPORTISKS UN AKTĪVS

Rīgas Tehniskās universitātes Arhitektūras fakultātes profesors Jānis Krastiņš norāda, ka «Gunāra Asara vārds, dzīve un darbi cieši savijušies ar Latvijas galvaspilsētu. 27 gadus līdz 1998. gadam viņš bija Rīgas galvenais arhitekts, visu savu enerģiju veltot pilsētas attīstībai un labizskatībai. Ilgdarbības ziņā šajā amatā viņu tikai par nedaudz gadiem pārspējuši slavenie amathrāji XIX gadsimtā Johans Daniels Felsko (1813–1902) un Reinholds Georgs Šmēlings (1840–1917)».

Gunārs Asaris arhitekta kvalifikāciju ieguva 1959. gadā Rīgas Politehniskajā institūtā, tūlīt pēc studijām viņu uzaicināja darbā Rīgas pilsētas Galvenajā arhitektū-

ras plānošanas pārvaldē, kur viņš drīz kļuva par pilsētas galvenā arhitekta vietnieku, bet 1971. gadā šajā amatā nomainīja savu priekštecī, ilggadējo kolēģi Edgaru Pučiņu.

No 1979. līdz 1989. gadam Gunārs Asaris vadīja Latvijas Arhitektu savienību, Jāņa Krastiņa vārdiem runājot, «tolaik prestižu un visu cienītu profesionālo organizāciju».

«Gunāra Asara galvenais veikums padomju laikos bija kontrole pār dzīvojamā mikrorajonu būvniecību, nevis pakļaušanās investoru visatļautībai, respektīvi, rūpniecām,» saka arhitektūras doktors, žurnāla *Latvijas Arhitektūra* galvenais redaktors Jānis Lejnieks. «Asaris pats tikai vadīja procesu. Viņš bija diplomāts, kurš mācēja sarunāt ar partijniekiem un eliti. Padomju Savienībā mēdza noteikt, kur būvēs rūpnīcas, bet Asaris kopā ar Gunāru Melbergu tomēr taisīja Rīgas generālo plānu. Pateicoties tam, mikrorajoni tika būvēti secīgi – Mežciems, Imanta, Purvciems. Tas bija labāk, nekā ja katra rūpnīca savā stūrī būtu sabūvējusi savus kvartālus.» Jānis Lejnieks stāsta, ka Gunārs Asaris padomju laikos centies īstenot Eiropas praksi – vienoties ar būvkompanijām, kurā vietā ko būvēt. «Mums Rīgā nebija iespējams būt vienģimenes ēkas. Tur viņš neko nevarēja darīt,» uzsver Jānis Lejnieks.

Runājot par Gunāra Asara cilvēciskajām īpašībām, Jānis Lejnieks viņu atceras kā personību ar holerisku temperamentu: «Asaris bija ļoti sportisks, aktīvs, enerģisks. Kad viņš ienāca telpā, pozitīvā nozīmē visi uzreiz sastīngā.»

CITĒTS KATRU DIENU

«Manās atmiņās par Gunāru Asari ir maz personīgā – laikā, kad viņš sāka respektablu ierēdņa karjeru kā Rīgas galvenais arhitekts un žurnālistu meistarū uzrunāja par «biedru Asari», es vēl biju bērns,» atminas Latvijas Arhitektūras muzeja vadītāja mākslas zinātniece Ilze Martinsons. «Asa-

«Novērtēju meistara darba spējas, pašam aktīvi piedaloties arhitektūras konkursos un darbojoties kā teorētīķim un pētniekam, – kopā ar līdzautoriem sarakstītie izdevumi mākslas zinātniekiem kļuvis par arhitektūras jaunāko laiku vēstures rokasgrāmatām,» par Gunāru Asari saka arhitektūras teorētiķe Ilze Martinsons. Foto – no LNB arhīva

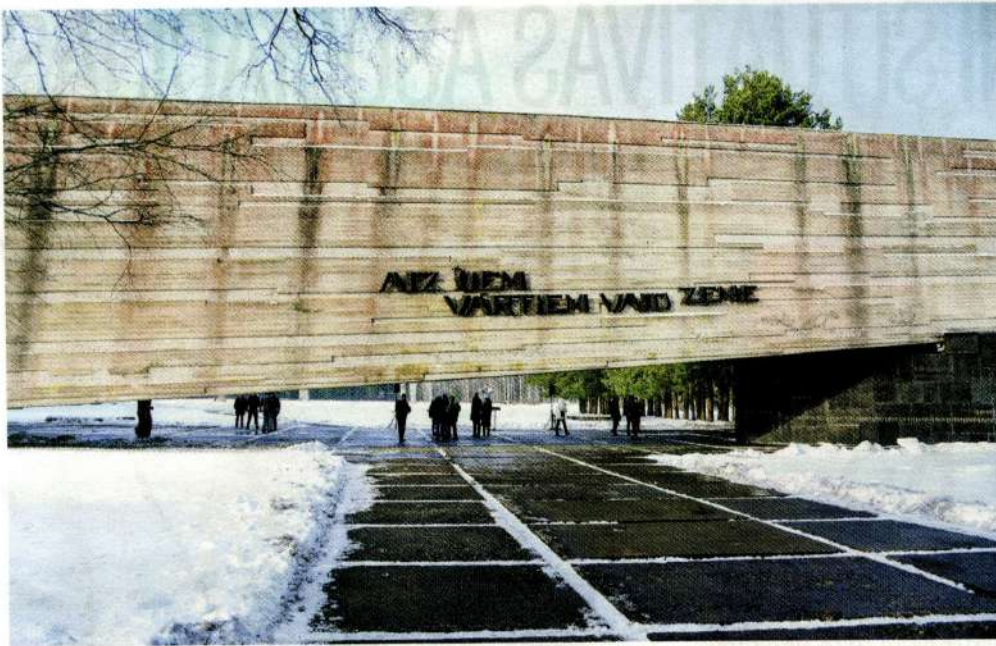

Gunārs Asaris kopā ar Jāni Dripi (no kreisās), Gunāru Birkertu, Andri Vilku un Ivaru Godmani. Tieši Gunārs Asaris zvanija Gunāram Birkertam 1988. gada Ziemassvētkos un aicināja Meistarū projektēt Latvijas Nacionālo bibliotēku. Foto – no LNB arhīva

ris savā amatā spēja būt ne tikai dekoratīva figūra, titulēts ar visdažādākajiem goda nosaukumiem, bet arī no tiesas ietekmīgs, respektēts un cienīts – domāju, katrs rīdzinieks zināja viņa vārdu. Lielu daļu Gunāra Asara personīgās lietas Latvijas Arhitektūras muzejā veido publikāciju masa, kā galvenā arhitektūras autoritāte viņš ticis intervēts un citēts teju katru mīļu dienu. Skatot cauri publikācijas, var apbrīnot ne vien to, ka viņš kā pilsētas arhitekts gandrīz trīsdesmit gadu spēja noturēties amatā, bet arī viņa prasmi sakarīgā veidā organizēt procesu, kurā ietilpa gan partokrātu ambi-

cijas ietekmētā pilsētplānošanas procesus, gan celtniecība un būvmateriālu ražošana ar visu labi zināmo baido padomju laika kvalitāti, nerunājot par 90. gadu haosu, kad viena sistēma bruka, bet otra tikai veidojās. Novērtēju meistara darba spējas, pašam aktīvi piedaloties arhitektūras konkursos un darbojoties kā teorētīķim un pētniekam, – kopā ar līdzautoriem sarakstītie izdevumi mākslas zinātniekiem kļuvis par arhitektūras jaunāko laiku vēstures rokasgrāmatām.»

«Asara laikam pieder arī vērienīgās Arhitektūras dienu izstādes Sv. Pētera baznī-

■ Gunāra Asara vērienīgākais darbs ir kopā ar kolēģiem veidotais Salaspils memoriālais ansamblis, kuru nozares profesionāļi joprojām vērtē kā modernu un tādu, ar kuru var lepoties nākamās paaudzes. Foto - LETA

cā un augsts prestižs arhitekta arodam sabiedrībā. Un tieši Gunārs Asaris zvanija Gunāram Birkertam 1988. gada Ziemassvētkos un aicināja Meistaru projektēt Latvijas Nacionālo bibliotēku. Mums vēl nebija savas valsts, bet Asarim bija ticība un pārliecība, ka projekts izdosies. Tagad varēsim ar kolēģi sarunāties klusā pateicībā no Nacionālās bibliotēkas augstās smailes – tā gaiša un tuvāk debesīm,» atvadu vārdos raksta Jānis Dripe.

JOPROJĀM MODERNĀS

Par Gunāra Asara radošo virsotni uzskata kopā ar kolēģiem radīto Salaspils memoriālu. Kāpēc? «Salaspils noietnes (1941–1944) memoriāls 25 ha lielajā platībā ir viens no vērienīgākajiem piemiņas memoriāliem Eiropā un spīlts 1960. gadu otrajā pusē tapis brutālisma arhitektūras piemērs. Tas ir starptautiska mēroga un nozīmes arhitektūras un tēlniecības sintēzes paraugs un izcils arhitektu Gunāra Asara (1934), Oļģerta Osterberga (1925–2012), Ivāra Strautmaņa (1932–2017), Oļģega Zakamennija (1914–1968) un tēlnieku Leva Bukovska (1910–1984), Oļģega Skaraiņa (1923–2017) un Jāņa Zarīna (1913–2000) kopdarbs,» skan oficiālā Jāņa Lejnietka atbilde kultūras kanona formulējumā. KDī uzrunāts, arhitektūras teorētiskis un kritiskis papildina, ka, protams, nozīmīga bijusi arī par šo darbu saņemtā Lejnietka prēmija. «Bet, ja mēs paskatāmies no otras puses, arī salīdzinājumā ar Austrumeiropu, Poliju un Dienvidslāviju, kur ir vairāk Otrā pasaules kara monumentu, Gunārs Asaris ir ļoti moderns. Klajā laukā ir skulptūras, kas rada emocionālo gaisotni. Tā nav nekur citur. Osvencimā un citur ir saglabājušās ēkas, kas rada arhitektonisku ietvaru. Katram arhitektam ir viens labākais darbs.»

«Salaspils memoriāls ir vērtība par sevi – neraugoties uz to, ka autoru komanda tika komplektēta ar padomju laika metodēm, atsevišķus autorus mehāniski apvienojot no autoru grupām, kas konkursā bija iesniegušas atšķirīgus piedāvājumus, rezultāts ir tik izcils, lai ar to varētu lepoties nākamās paaudzes. Sakarā ar Salaspili

KAD VIŅŠ IENĀCA TELPĀ, POZITĪVĀ NOZĪMĒ VISI UZREIZ SASTINGA

li man ir sava atmiņu dzirksts saistībā ar autora personību. Stāstot par memoriāla tapšanu, Asaris atcerējās, ka celtniekiem nav bijis pieredzes ar šāda mēroga betona lēmumiem, tas novedis pie secinājuma, ka to nu gan nevar izdarīt. Tad autori atrotījuši piedurknes, paši nēmuši rokās vibratorus un rādījuši būvniekiem, kādā veidā tomēr var. Stāsts ir liecība Asara neizmērojamai enerģijai un vēlmei novest iesākto līdz rezultātam, taču tas radīja arī komisku samulsumu man, kā publikācijā pieklājīgi apspēlēt jēdzienu «vibrators», kam mūsdienās piešķirta pavisam cita nozīme,» atceras Ilze Martinsone.

DISKUSIJU KRUSTUGUNĪS

Šogad izdevniecībā *Zinātne* iznāks arhitektūras doktora Jāņa Lejnietka grāmata *Rīgas nākotnes vēsture*. Neliels ieskats tajā: «Sočiālekonomisko pārmaiņu laikā Asaris apstrīdēja kā nepieļaujamu no nacionālās stratēģijas skatupunkta «atsevišķu speciālistu izteikto viedokli, ka Rīga, līdzīgi Honkongai, jāpārvērš par brīvo ekonomisko zonu. (...) Pilsētas galvenā arhitekta nostāja ir tāda, ka *nedrīkst neapdomīgi privatizēt visu Rīgas teritoriju. Vismaz sākumā viena trešā vai ceturtdaļa pilsētas zemju jārezervē pilsētas vajadzībām* (izcēlums mans – J. L.). Veids, kā ierobežot neapdomīgu celtniecību, būtu augstas zemes cenas un nodokļu noteikšana» (*Māksla*, 1990, Nr. 9).

«Respektējot ideju par Ridzenes upes marķēšanu vecpilsētas ainavā, arhitekti

ņa vērienīgais Kino centrs, kas paredzēja aizbūvēt daļu skvēra un attīstīja ideju par baseinu upes vietā. Asaris projektu neakceptēja, jo bija sākušās diskusijas par tēmu – atjaunot apbūvi vai saglabāt skvēru. Argumenti par labu publiskajai ārtelpai bija vasaras kafējnīcas skvērā, kas jau bija kļuvis par Līvu laukumu» (D. Medenis. *Latvieši veidos Rīgas XXI gadsimta seju. Diena*, 03.07.1991.).»

86 gadu vecumā Gunārs Asaris intervijā Inesei Lūsiņai (*SestDiena*, 19.07.2020.) atzina, ka «Rīgai nav ēku, kuras vajadzētu aizvākt». Arhitekts bija pārliecināts, ka «vēsturei nevajag izplēst atsevišķas lappas». Intervijas brīdī Asara vārdu visvairāk piesauca saistībā ar veselas kolēģu komandas projektēto modernisma arhitektūras paraugu – namu Elizabetes ielā 2, kas 1974. gadā tika uzbūvēts kā Latvijas PSR Komunistiskās partijas centrālkomitejas ēka.

Atvadoties no arhitekta un pilsētības plānošanas meistara, ir vērts paturēt prātā viņa vēlējumus: «Rīgai kļūt bagātākai, daudzveidīgākai un funkcionāli loģiskākai.»

Ieklausīšanās vērti ir arī Gunāra Asara 1995. gadā *Latvijas Vēstnesī* (28.09.1995.) formulētie Rīgas nākotnes vīzijas septiņi attīstības virsuzdevumi:

«Mūsu pilsētai vajadzētu būt: 1) veselīgai un labestīgai; 2) līdzsvarotai; 3) kultūrvēsturiski bagātai; 4) vitālai un turīgai; 5) saskaņotai; 6) skaistai un latviskai; 7) vienotai ar kaimiņiem.»

Asaru vārds no arhitektūras profesionālās vides neizzudīs arī tāpēc, ka tēvam tuvas idejas Nacionālajā kultūras mantojuma pārvaldē turpina aizstāvēt Gunāra Asara dēls Jānis Asaris. ■

Bibliotēka – medijpratības veicinātājs

2021 gadā veiktajā pētījumā "Visaptveroša pieeja medijpratībai un tās attīstība Gruzijā, Latvijā, Moldovā un Ukrainā" tika apzinātas medijpratības īstenošanā iesaistītās valsts institūcijas, nevalstiskās organizācijas, starptautiskie donori un citi dalībnieki, kā arī apkopoti normatīvie akti, kas attiecināmi uz medijpratību.

Pētījumā, kurā iesaistījās visu minēto valstu institūcijas, kā viens no būtiskākajiem Latvijas sabiedrības medijpratības veicinātajiem nosaukta Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB). Kā pozitīvs medijpratības veicinātāja piemērs tā minēta gan sarunās ar citiem medijpratības izglītībā iesaistītajiem un dažādiem ekspertiem, gan valsts un

pašvaldību pārvaldes pārstāvjiem. Nacionālās bibliotēkas pārnākumus, pēc ekspertu domām, veicinājis plašais reģionālo bibliotēku tīkls, kas kalpo kā starpnieks arī dažādu kopienu sasniedzšanā. Tiesa, pētījumā arī norādīts, ka Latvijā pašlaik nav nevienas nevalstiskās organizācijas, kurai kā svarīgākās būtu tieši medijpratības aktivitātes.

Bibliotēkas pētījumā nosauktas par vietējo kopienu tikšanās vietām, tāpēc bibliotēkariem ir iespēja sasniegt dažādas sabiedrības grupas, tostarp ne vienmēr vienkārši uzrunājamus seniorus, bērņus un viņu vecākus. Bibliotēku tīkla izmantošana tiek uzskatīta par labāko risinājumu, lai veicinātu sabiedrības informētību par medijpratības jautājumiem. □

Šobrīd priekšroka praktiskajām iemaņām

Reģionālās bibliotēkas tiek sauktas par vietējo kopienu tikšanās vietām, kas ļauj sasniegt dažādas sabiedrības grupas, lai veicinātu informētību par medijpratības jautājumiem.

Cēsu Centrālās bibliotēkas pārstāve Krista Annija Holtere gan norāda, ka līdz šim bibliotēkas iedzīvotājiem vairāk sniegušas praktiskus padomus, kā lietot datoru, viedtālruni: "Uz to uzsvārs tiek likts ikgadējās digitālo prasmju nedēļās, kas šogad būs aprīlī. Bibliotēkā ir e-prasmju konsultants, apmeklētāji zina, ka var viņam uzdot jautājumus, konsultēties. Cilvēkiem, īpaši gados, bieži rodas jautājumi par datoru, viedtālruni lietošanu, datorprogrammu izmantošanu, un to var jautāt e-prasmju konsultantam."

Uz jautājumu, vai ar lasītājiem, citiem interesentiem tiek runāts par medijpratību, viltus ziņām, K. Holtere atklāti saka: "Saprotam, ka tas ir aktuāli, bet šajā jomā pārāk daudz darīts nav. Ņemot vērā iedzīvotā-

ju vēlnes, redzam, ka vairāk nepieciešamas tieši praktiskās mācības. Cilvēks vispirms grib saprast, kā lietot datoru, viedtālruni, tikai tad var domāt par nākamo soli. Ja cilvēks nav interneta vidē, viņam viltus ziņas nav pārāk aktuālas, viņš informāciju gūst televīzijā, radio, drukātajos medijos, kuriem tomēr var uzticēties. Protams, ja tie nav Krievijas, Baltkrievijas mediji."

Te var atsaukties uz kādu "Latvijas Faktu" 2020. gada oktobrī veikto pētījumu, kas rāda, ka 87 procenti Latvijas iedzīvotāju vecumā no 65 līdz 74 gadiem mediju saturu izvēlas lietot galvenokārt tradicionāli, izmantojot televīziju, radio, presi.

Šogad bibliotēkā plāno rīkot informatīvu nodarbību par informācijas meklēšanu dažādās datubāzēs, kas pieejamas bibliotēkā, ārpus tās, kurās lietotājam piešķirta pieeja. Tās plānotas vecāko klašu skolēniem, arī pieaugušo auditorijai. Arī tas ir solis pretī precīzas informācijas atrašanai, nākamais varētu būt par to, kur un kā meklēt patiesu informāciju, kam ticēt, kam ne.

"Domājot par šiem medijpratības semināriem, mācībām, ir kāds nezināmais," saka K. Holtere. "Ja izsludināsim semināru par viltus ziņām, vai

atnāks tie, kuriem tas tiešām nepieciešams? Iespējams, atnāks tie, kuri nāk uz visiem mūsu pasākumiem, kuriem jau ir prasmes, kuri prot atšķirt baltu no melna. Aiz sasniegšanas robežas paliks cilvēki, kuriem šķiet, ka viņi zina īsto patiesību, lai gan dzīvo savā greizajā informatīvajā burbulī. Vai šie cilvēki sapratīs, ka gaidām tieši viņus? Viņi neatnāks, ja arī atnāks, vai mainīsies? Brīžiem šķiet, ka tā ir kaut kāda stūrgalvība, viņi ieņēmuši galvā savu patiesību un nav gatavi no tās atteikties."

Viņa stāsta, ka Cēsu bibliotēkas darbinieki seko līdzīgai Latvijas Nacionālās bibliotēkas piedāvājumiem, iespēju robežās piedaloties viņu rīkoto semināros par medijpratību, citiem aktuāliem tematiem: "Pandēmijas laikā bija vieglāk, apmeklētāji klātienē nenāca, varējām laiku veltīt semināriem. Tagad nemiņīgi nāk apmeklētāji, līdztekus pieslēgties semināriem ir gandrīz neiespējami. Taču cenšamies darbus kaut kā sadalīt, lai katrs var klausīties semināru par viņam interesējošu tēmu.

Aktīvākās darbības tiek plānotas ikgadējā pasākumā Digitālajā nedēļā. Tad aicinām uz konsultācijām par aktuālām tēmām, iedzīvotājus interesējošiem jautājumiem. Tad strādājam ar dažāda vecuma auditorijām. □

Spējas kritiski domāt ir katram

Jau apmēram gadu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā darbojas medijpratības nozares eksperts. "Druva" sazinājās ar **EMĪLU ROTGALVI**, lai izprastu, cik liela loma medijpratībai ir bibliotēkām. Eksperts norāda, ka tām ir liels potenciāls: "No visām šīs prasmes pilnveidē iesaistītajām organizācijām, institūcijām, manuprāt, bibliotēkām ir vislabākais atspriena punkts, lai ar šo prasmi strādātu. Pirmkārt, bibliotēkas ir kopienu centri, kur cilvēki satiekas uz kultūras, izglītojošiem pasākumiem, nāk pēc grāmatām, lasīt periodiku. Otrkārt, bibliotēkas ir zināšanu krātuves, un tur strādā cilvēki, kuri prot darboties ar informācijas apkošanu, atlasī. Ja bibliotēkā atnāk cilvēks un saka, ka izlasījis kādu faktu, kas viņam šķiet aizdomīgs, gribētu pārbaudīt, bibliotēkā viņam var palīdzēt tikt arī to skaidrībā.

Ņemot vērā bibliotēku darbinieku specialitāti, tai skaitā izglītību informācijas pārvaldības jomā, spēju strādāt ar lielu informācijas daudzumu, kā arī prasmi orientēties dažādās informatīvajās telpās, bibliotēkariem ir jo īpaši liels potenciāls kļūt par prasmīgām kontaktpersonām senioru medijpratības pilnveidošanai."

Stāstot par pilsētu, pagastu bibliotēku aktivitāti šajā jomā, E. Rotgalvis atsaucas uz publisko bibliotēku gada pārskatiem. Tajos medijpratība parādo-

ties arvien vairāk, protams, ne katrā bibliotēkā, daudz atkarīgs arī no darbinieku varēšanas un gribēšanas. Situācija atšķirīga, bet netrūkstot labo piemēru. Kā vienu viņš min Latgales Centrālo bibliotēku Daugavpils, kur ļoti prasmīgi strādā ar medijpratības jautājumiem. Tas īpaši būtiski šobrīd, kad daudz viltus ziņu, dezinformācija ir apņēmusi saistībā ar karu Ukrainā.

E. Rotgalvis stāsta, ka medijpratības veicināšanā Nacionālā bibliotēka strādā ar četrām auditorijām: bibliotēkariem, pedagogiem, jauniešiem un senioriem. Akcentējot darbu ar senioriem, viņš norāda uz pērn īstenoto pilotprojektu "Ar viedumu medijpratībā": "Sapratām, ka ar senioriem jāstrādā klātienē, visosajāmies Madonā, Tukumā, Dobelē, tikāmies, bija diskusijas. Galvenais secinājums, ka interese ir tiem, kuri vēlas ko vairāk tajā saprast. Liels un neatbildēts jautājums, un domāju, tas ir ikvienam, kurš darbojas šajā jomā, kā aizsniegt seniorus, kuri nenāk uz bibliotēkām, nenāk uz šādiem pasākumiem, kuriem tas vispār neinteresē. Kuri dzīvo ar savu patiesību, lai arī dažkārt tā ir pretrunā faktoloģiski pierādāmai informācijai. Tāpēc šajās tikšanās reizēs aicinājām atnākušos seniorus paņemt to vērtīgāko, ko ieguvuši, un aiznest radniekiem, draugiem, paziņām, pastāstīt, kas liels vērtīgi."

Arī bibliotēkari kļūstot arvien ieinteresētāki medijpratības jau-

tājumos, par to liecinot lielas intereseņu skaits ikgadējos tiesaistes semināros par šīm tēmām. 2021.gadā, kad aktuāli bija pandēmijas jautājumi un ar to saistītās viltus ziņas, semināram, kas veltīts veselībai un medijpratībai, attālināti pieslēdzās vairāk nekā 800 bibliotēkārū no visas Latvijas. Pērn, kad jau bija sācies karš Ukrainā, semināram par drošības jautājumiem pieslēdzās 750.

"Ja, šie ir aktuāli jautājumi, bet tieši ap tiem jau vairāk viltus ziņas, dezinformācija," norāda E. Rotgalvis. "Cik no dzirdētā katram aizkeras, grūti pateikt, bet vēlme dzirdēt ir. Tad esam gatavi vairāk strādāt ar tiem, kuri vēlas rakt dziļāk. Tad notiek klātienē semināri, strādājot padziļinātāk."

Medijpratība nav skaidri izmērāms lielums, to nevar apgūt vienā seminārā, tā ir caurviju prasme. Man patīk atzina, ka medijpratība ir process, tāpēc to ietekmi izmērīt ir ļoti grūti. Par to jārunā, jāstāsta, ja cilvēks kaut ko būs sadzirdējis, ļoti iespējams, kādā brīdī aizdomāsies. Spējas kritiski domāt ir katram, galvenais, kā rosināt to darīt!"

E. Rotgalvis akcentē arī to, ka Starptautiskā bibliotēku asociācijas un institūcijas federācija (IFLA) pērn publicēja atjaunināto publisko bibliotēku manīfestu, kurā medijpratības loma ir būtiski iezīmēta. □

Medijpratība senioram

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centrs pagājušajā vasarā īstenoja pilotprojektu "Ar viedumu medijpratībā", kas ietvēra tikšanos ar senioru kopienām Latvijas reģionu bibliotēkās. Diskusijas parādīja, ka par viltus ziņām, krāpniecības mēģinājumiem ar senioriem jārunā vairāk un plašāk.

Pilotprojekta ietvaros tapis arī izdevums "Ar viedumu medijpratībā", kas dod ieskatu medijpratības pamatjautājumiem, informē par paveikto Latvijas senioru medijpratības veicināšanā, kā arī piedāvā idejas nodarbībām un noderīgu internetu resursu sarakstu.

Izdevumā minēti punkti, kādas priekšrocības medijpratība sniedz senioriem: ■ palīdz izvēlēties kvalitatīvu un uzticamu mediju;

- ļauj atpazīt krāpnieciskus ziņojumus un neuzķerties uz tiem;
- iedrošina pašam būt noiteicējam par ikdienā patērēto informāciju un veidot savu viedokli, balstoties faktos;
- noder, lai pieņemtu pārdomātus lēmumus, piedaloties vēlēšanās;
- kalpo kā palīgs veselības uzlabošanas jautājumos (veicina arī veselības pratību). □

Lappusi sagatavojis JĀNIS GABRĀNS

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".

Agnese Dzene

Lasītprieka sacensības

Vai tu kādreiz esi lasījis grāmatu un nodomājis – šis fragments ir tik labs, ka gribētos, lai to izlasa vai noklausās arī citi? Tad tas ir īstais! Vislabākais un piemērotākais, ar kuru piedalīties skaļās lasīšanas sacensībās!

Pamudini citus

Piekritīsi, ka atrast labu grāmatu nav nemaz tik viegls uzdevums, vai ne? Ir labi, ja esi jau atradis savu mīļāko autoru un vari ar nepacietību gaidīt, kad iznāks viņa nākamais darbs, taču iepeldēt svešos ūdeņos ir sarežģītāk. Tāpēc ir jauki, ja kāds ierosina, pamudina un padalās ar to, ko atklājis. Tieši tāda ir Skaļās lasīšanas konkursa doma – rosināt lasīt un iedvesmot to darīt arī citus. Varbūt tevis atrastais grāmatas fragments pārējos klasesbiedrus mudinās doties uz bibliotēku un izlasīt to no vāka līdz vākam.

Kas? Ko? Kāpēc?

Kāpēc skaļā lasīšana?

Jo tieši tas ir jādara! Skaļi jālasa. Teksts nav jāmacās no galvas. Svarīgākais ir to skaidri, pietiekami skaļi un ar dabisku intonāciju nolasīt. Ja tev izdosies aizraut klausītājus, noteikti tiks atzinīgi novērtēti.

Kurš drīkst piedalīties?

5. klašu skolēni.

Ko lasīt?

Izvēlies fragmentu no savas mīļākās grāmatas vai kādas, ko nesen esi lasījis.

Vai tikšu finālā?

Lai tiktu finālistu rindās, tev jāiztur atlase. Pirmā kārtā notiek klasē un skolā, pēc tam – atlase reģionos. Tikai pašās beigās, 30. septembrī, fināls Rīgā.

Ko iegūst uzvarētājs?

Saņem goda titulu un uz gadu kļūst pat Nacionālās bibliotēkas Bērnu direktoru – iedvesmotāju. Kā piemiņa par uzvaru čempionam paliek goda lente, uz kuras izšūts tituls un "SkaLas" (kā saīsinājums no skaļās lasīšanas) logo. Tāpat

FOTO: UJA MILLERE

Sestdiena ar eksperimentiem

Ja esi grāmatiņas “Eksperimenti visam gadam” fans un tev patīk eksperimentēt, 22. aprīlī plkst.13.00 dodies uz Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centru (7. stāvā), kur notiks grāmatiņas atvēršana ar fizikas portāla “Fizmix.lv” piedalīšanos. Tu varēsi iepazīties ar grāmatas autori Aiju Lazdiņu un noskatīties aizraujošus eksperimentus.

Avots: Baltais Valis
Diena: 2023-marts

Aizkraukles pagasta bibliotēkai gadsimta jubileja

AIZKRAUKLES PAGASTA BIBLIOTĒKAS LASĪTĀJI ir arī pagasta sākumskolas bērni.

Foto no "Staburaga" arhīva

100. jubileju atzīmē Aizkraukles pagasta gaismas pils — bibliotēka. Šogad svētki neiegādās istajā datumā, tā kā pirmo reizi saviem lasītājiem grāmatu krātuve durvis vēra 1923. gada 29. februārī.

IVETA SKABA

Arhīva ziņas liecina, ka pie Aizkraukles dziedāšanas biedrības pagasta bibliotēka atvērta 1923. gada 29. februārī pagastmājā. Tikai tagad grūti pateikt, kurā vietā tas bija. Bibliotēkas krājumu toreiz veidoja 523 grāmatas. Pēc tam tā tika iekārtota kolhoza vecajā kantora ēkā — tās vajadzībām bija atvēlēta neliela telpa otrajā stāvā. Vēlāk pagastmājā — tur jau bija vairāk vietas, uz turieni tā tika pārcelta 70. gadu vidū. No 90. gadu sākuma bibliotēka mājvietu nav mainījusi, un lasītājiem tā atvērta pagasta kultūras nama ēkā. 19

gadu bibliotēku vada Aija Melne. "Es vēlos, lai uz bibliotēku nāc gan pagasta cilvēki un lai pēc kādas jaunākas grāmatas brauc arī pilsētnieki. Visi ir gaidīti! Bibliotēkai jābūt, un tāpēc ir vajadzīgi lasītāji," saka Aija Melne. Diemžēl pandēmijas laikā lasītāju skaits mazliet saruka. "Cilvēki noveco, katru gadu zaudējam kādu lasītāju, kurš redzes paliktināšanās dēļ vairs nevar palasīt. Tiem, kas dzīvo tālāk no centra, ir grūti nokļūt bibliotēkā. Bet prieks par tiem, kas nāk, un es ceru, ka tagadējam lasītāju pulkam vēl kāds pievienosies," teic bibliotēkas vadītāja.

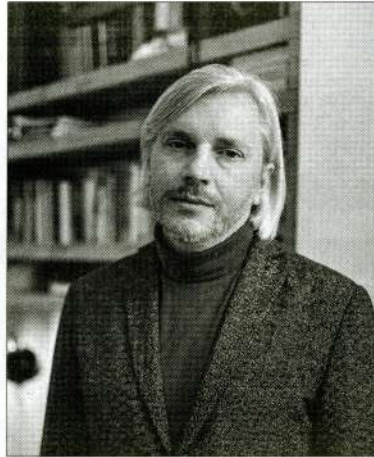
Bibliotēkā ir bagāts krājums, ko nemitīgi papildina arī jaunākas grāmatas, tā ka ir, ko izvēlēties. Pērn iekārtota telpa bērnu literatūrai. Šobrīd lasītāju vajadzībām ir nepieciešams jauns dators ar visām mūsdienīgajām programmām, lai var izmantot bibliotēkas piedāvātās datu-

bāzes. Jaunieši tagad daudz lasa angļu valodā. Aija saka, šobrīd viņa šādas grāmatas bibliotēkai neiegādājas, jo nevar zināt, vai būs, kas tās lasa. Ja kādas grāmatas nav plauktā, kad lasītājam tā vajadzīga, aptaujājot pārējās novada bibliotēkas, vajadzīgā lasāmviela tiek atrasta. Kā visus gadus, arī šogad tiek abonēti periodikas izdevumi — "Staburags", "Ievas Padomu Avīze", "Ilustrētā Zinātne Junioriem", "Ievas Veselība", "Ievas Dārzs", "Ievas Virtuve", "Santa", "OK", "Mājas Viesis", "Praktiskais Latvietis" u. c. No nozaru literatūras pieprasītākās ir psiholoģijas grāmatas. Kuras grāmatas šobrīd ir lasītāju iecienītākas? Pagasta bibliotēkā tās ir no "Vakara romāna" sērijas, Ingūnas Baueres darbi. Ar nepacietību tiek gaidīta katra Daces Judinas jaunā grāmata, interese nav zudusi arī par aizkrauklietes Elgas Kairišas romānu "Ne tagad, ne vēlāk, nekad!". ♦

Avots: Staburags
Diena: 01-03-2023

INGUNA DUKURE.

IVARS BAULS. Publicitātes foto

Tikšanās vieta – Vaidavas pagasta bibliotēka

Vaidavas pagasta bibliotēka 17. februārī plkst. 18.00 aicina ikvienu interesentu uz ceturto, noslēdzošo nodarbību «Biblioterapija ar psihoterapeitu Ivaru Baulu».

Biblioterapija ir tikai viena no tikšanās tēmām, ko piedāvā Vaidavas pagasta bibliotēka saviem apmeklētājiem. Līdz ar februāra izbraukuma pasākumu – Imanta Lancmaņa mākslas darbu izstādes un teātra izrādes «Pusnakts šovs ar Jūdu Iskariotu» apmeklējumu Dailes teātrī – ir noslēgusies Valmieras novada fonda atbalstītā «Kultūrtūre» Vaidavas pagasta un apkāmes senioriem. Jau martā sāksies nākamais – pielietojamās improvizācijas nodarbību cikls, ko vadīs šīs metodes ieviesēja Latvijā Aija Iesalniece. Tagad jau laikus jādomā par turpmākajiem pasākumiem un projektiem, tāpēc

allaž ir labi paskatīties uz jau paveikto, uzdot jautājumus un meklēt atbildes.

Vai bibliotēka ir tikai ēka vai glīti sarindots grāmatu krājums? Vai lauku bibliotēka ir mūsdienīga bibliotēka? Ko cilvēki sagaida no bibliotēkas?

Lauku bibliotēkas šarms

Lauku bibliotēkas, arī Vaidavas bibliotēka, ir kļuvušas teju par pagasta epicentriem. Kā nu ne?! – vai tā būtu tikšanās ar pašvaldības pārstāvjiem vai nevalstiskajām organizācijām; energoresursu kompensācijas pieteikumu iesniegšana vai pieteikšanās vingrošanas programmai senioriem; lasījumi un diskusijas; iesniegumi un konsultācijas; tikšanās, sarunas, padomi, atbalsts, zināšanas, grāmatas, preses izdevumi, e-grāmatas, e-pakalpojumi! Ar smaidu, bet visai patiesi var apgalvot – ja tev, cilvēk,

nav, kur iet – nāc uz bibliotēku! Vismaz pēc padoma. Vēl labāk – nāc pēc grāmatas. Bet vislabāk – nāc tāpat. Atnāc nesteidzīgi apraudzīt sava pagasta bibliotēkas avižu, žurnālu un grāmatu plauktus. Vai atceries to stāstu, kuru lasīdams gardi jo gardi smējies? Un to romānu, kurš tevi nelaida vaļā vēl ilgi pēc tam, kad bijī aizšķīris grāmatas pēdējo lappusi? Un to bērnu dienu grāmatīņu ar košajām ilustrācijām atceries? Vai zināji, ka tā jau atkal izdota no jauna un to noteikti atradīsi bibliotēkas plauktā?

Vai jau redzēji to jauno, spožo izdevumu veikalā plauktos? To, par kuru visi pilnām mutēm runā, bet tu vēl neesi izlasījis. Sasodīti dārga grāmata. Nu ko?! – nāc uz bibliotēku un lasi iekāroto grāmatu, neiztērējot ne centa. Jā, bibliotekārie pakalpojumi Valmieras novada bibliotēkās ir bezmaksas pie-

dāvājums, un uz tiem var paraudzīties arī kā uz labu ģimenes budžeta ekonomijas elementu, vai ne?

Tomēr neba tāpēc vien cilvēks lasa bibliotēkā, lai nauđu taupītu. Lasīšanas pieredzes mēdz atšķirties – kāds visas dzīves garumā tā arī nav varējis izķepuroties no it kā traumatiskās «obligātās literatūras» autiņiem; kādam šķiet, ka it nekas un it neviens viņam nepiespiedis *mīlēt Raini*; vēl kāds grāmatu asociē vien ar mācību līdzekli. Tomēr aizvien biežāk izskan apgalvojums, ka lasīšana ir bauda – nodarbe, kurai piemīt gan meditātīvs, gan terapeitisks efekts.

Biblioterapija «dvēseļu dziedinātavā»

Senajā Grieķijā bibliotēku durvis esot rotājis uzraksts «dvēseļu dziedinātava». Tas liek domāt, ka jau antīkajā kultūrā augsti vērtēts un cildināts ir bijis vārda dziedinošais spēks. Mūsdienās aizvien lielāku popularitāti iegūst termins biblioterapija, kas tika ieviests kā terapijas veids pēc tam, kad zinātnieki apstiprināja lasīšanas labvēlīgo ietekmi uz cilvēka psiholoģisko veselību. Protams, lasīšana diez vai dziedēs fiziskas kaites un aizstās zobārsta apmeklējumu, bet nenoliedzams un zinātnieku apstiprināts ir fakts, ka lasīšana atvieglo dažādus psiholoģiskus sarežģījumus – depresiju, trauksmi, vientulības sajūtu, panikas lēkmes.

Biblioterapija ir pievilcīgākais psihoterapijas veids, tā ļauj rast risinājumu sarežģītām dzīves situācijām, lasot īpaši piemēlētās grāmatas. Tā ir klasiska psihoterapija, kura ir apvienota ar grāmatu lasīšanu.

Kā tas notiek? Ja man ir kāda sarežģīta problēma attiecībā, izdegšana, izmisums, dzīves jēgas trūkums, tad tā vienmēr ir kompleksa situācija.

Šo problēmu varu risināt pats vai varu ņemt palīgā literārus vai

biogrāfiskus varoņus no grāmatām un izdzīvot viņu dzīves ceļu, kurā tie sastopas ar līdzīgām problēmām. Kā tas var palīdzēt?

Brīdī, kad esam krīzē, esam arī atvērtāki pasaulei, atvērti risinājumam un to aktīvi meklējam – apzināti vai neapzināti. Katram var būt pazīstams brīdis, kurā reiz lasītais, biežāk krīzes brīdī, atstājis milzīgu iespaidu, taču vēlāk pārslās vairs nešķiet tik iespaidīgs, nevaram atrast vairs to, kas reiz mūs spāmoja. Un otrādi – brīdī, kad mūs piemēlējusi krīze, kad esam salauzti un izmisumā, risinājums mūs bieži atrod pats caur literāru varoņu dzīves situācijām, lasot grāmatas, – tā par biblioterapiju un tās jēgu skaidro psihoterapeits Ivars Bauls.

Biblioterapijas nodarbības ir viens no Eiropas Kultūras fonda finansētajiem pasākumiem projektā «Eiropas izaicinājums 2022» (*The Europe Challenge 2022*), kurā starp piecpadsmit dalībvalstīm Latviju pārstāv Vaidavas pagasta bibliotēka kopā ar Vecates un Rencēnu pagasta bibliotēkām, kurās notiek mākslas un kustību terapijas nodarbības.

Tā vien šķiet, ka šajā saspringtajā laikā, kad pasaule, tikko izķepurojusies no pandēmijas žampas, nu ir iestigusī kara staignājā, ir jāmeklē iespējas, kā nepaklupt un neaplipt ar nomāktības, nedrošības un nīkuma dubļiem. Tā runā, ka tie senākie vienkāršākie paņēmieni esot tie iedarbīgākie, tāpēc vietā būs atgādinājums, ka kustības, māksla un lasīšana ir lielisks veids, kā stiprināt sevi ar pavisam vienkāršiem līdzekļiem. Vai biblioterapija nozīmē vienkāršu lasīšanu? Atnāc! – par to un vēl daudz ko citu runāsim biblioterapijas nodarbībā 17. februārī.

Tikšanās vieta – bibliotēka!

Inguna Dukure,
Vaidavas pagasta bibliotēkas vadītāja

Avots: Kultūras Diena Izklaide
Diena: 15-02-2023

PENKULES BIBLIOTĒKĀ DARBU SĀK JAUNA VADĪTĀJA

Penkules pagasta pārvalde informē, ka no šī gada 1. februāra Penkules bibliotēkā ("Telejas", Penkulē, Penkules pagastā) uzsāka darbu Penkules bibliotēkas jaunā vadītāja un Klientu apkalpošanas punkta speciāliste Sigita Serbuļenko. Sigita strādā gan ar bibliotēkas apmeklētājiem, gan veic visus tos pienākumus, ko iepriekš pildīja Penkules pagasta sekretāre.

Lūdzam iedzīvotājus ņemt vērā šīs izmaiņas un turpmāk vērsties pie Sigitas Serbuļenko ar visiem tiem jautājumiem, kurus iepriekš kārtoja pie pagasta pārvaldes sekretāres (nekustamā īpašuma nodokļu maksājumi, izziņas, iesniegumi, nomas līgumi u.c. jautājumi). Penkules pagasta pārvaldes tālruna numuri un e-pasta adrese paliek nemainīgi.

Februāra beigās plānota arī Penkules pagasta pārvaldes pārcelšanās no telpām "Vecajā skolā" uz izremontētajām telpām "Telejās", Penkulē (bijušā VAS "Latvijas Pasts" telpas). Pagasta pārvaldes vadītāja Ērika Karro un sociālā darbiniece Dzintra Rižova pieņems apmeklētājus jaunajās telpās, sākot ar šī gada martu.

Avots: Dobeles Novada Ziņas
Diena: 16-02-2023

Pierīgas reģiona publisko bibliotēku bibliotekāru noslēguma pasākums kultūras centrā "Ulbrokas Pērle"

Pierīgas reģiona publisko bibliotēku profesiju pārstāvji 14. decembrī pulcējās kultūras centrā "Ulbrokas Pērle", lai apskatītu Ulbrokas bibliotēkas jauno telpu paplašinātās darba iespējas, Pētera Brūvera lasītavu un autora kolekciju. Iepazītu Ulbrokas bibliotēkas pētnieku darbu un piedalītos rakstu krājumā "Pēters Brūveris. Raksti un domraksti" atvēršanā, ko "garšīgi" un sirdsilti pasniedza "Radio mazās lasitavas" lasītājs un pasākuma vadītājs **Gundars Āboliņš**.

Viss turpmākais ir strukturēta kompozīcija, izteiksmīgs Anšlava Eglīša rakstītais vārds un stāsts par līdzcilvēkiem. Pareizie vārdi pareizā brīdī, papildinot tos ar lasījumiem no minētā izdevuma, uzzinām par rakstu krājumā apkopoto saturu, ko literatūras pētnieki leva E. Kalniņa un Ingus Barovskis apskatījuši dzejnieka daiļrades sākumposmā. Savukārt Janīna Kursīte pētījusi skaņu atdarinājumu Pētera Brūvera bērnu dzejā. Izdevums izdots apgādā "Zinātne" ar Ropažu novada pašvaldības finansiālu atbalstu un tiek dāvināts katrai Pierīgas reģiona publiskajai bibliotēkai Ādažu, Ķekavas, Mārupes, Olaines, Ropažu, Saulkrastu, Salaspils, Siguldovas nodalos.

Bibliotekāru satikšanās ir klātesamība notiekošajā, lai pateiktos ikviena cilvēka ikdienas darbam, lai pastāstītu,

ka mums ir svarīgi cilvēki, kas savā profesijā rīkojas mīlot. Šogad jo īpaši tiek sveiktas bibliotekāres Dainuvīte Markelova un Maiga Gasparoviča, kas šajā profesijā nostrādājušas piecdesmit darba gadu, trīsdesmit piecus gadus bibliotēkas nozarē strādā Inita Vilcāne, divdesmit piecus – Rasma Dombrovska, divdesmit – Alda Ūberga, Antra Zača. Neiztrūkstoša un tradicionāla ir izglītību ieguvušo un jauno darbinieku sveiksana. Salaspils novada bibliotēkas darbinieku metodiskais darbs ar Pierīgas reģiona publisko bibliotēku bibliotekāriem ir profesionāli strukturēts un atbalstošs. Paldies Salaspils novada bibliotēkas direktorei Daigai Orbidānei par sadarbību ar astoņu novadu vadītājiem.

Paldies Ropažu novada pašvaldības domes priekšsēdētājai Vitai Paulānei un Ropažu novada Izglītības, jaunatnes

lietu, kultūras un sporta departamenta vadītājai Sanitai Tībergai, Izglītības un jaunatnes nodaļas vadītājam Oļģertam Lejniekam, kultūras speciālistam Armandam Leimanim par atbalstu ikdienā un svētkos Ropažu novada pašvaldības septiņām bibliotēkām. Paldies Ropažu novada Sabiedrisko attiecību nodaļai par pasākuma video ziņotāju, paldies kultūras centra "Ulbrokas Pērle" kolektīvam par sadarbību.

Laikā, kad dzīves krustpunktos mēs pārdzimstam un atgriežamies tajā vietā, kas mūs stiprina, ir ļoti sakārtot domas, nomierināt sirdsprātu un zināt, ka apzinātība un klātesamības sajūta ir vienīgais, uz ko var paļauties. Uz tikšanās Jaunajā 2023. gadā un labas attiecības ar laiku!

Daiga Brigmane,
Ulbrokas bibliotēkas vadītāja

Avots: Tēvzemīte
Diena: 13-01-2023

Ilga Kipluka: "Grāmatas dzīvos mūžīgi"

Augšdaugavas novada Tabores pagasta bibliotēkas fondā ir vairāki tūkstoši grāmatu, un lasītāju skaits, kas tās izmanto, ir tuvu trim simtiem, – tas ir ļoti augsts rādītājs starp līdzīgām iestādēm citos Latgales pagastos un Augšdaugavas novadā, īpaši ņemot vērā to, ka iedzīvotāju skaits pastāvīgi samazinās. Pārsteidz arī tas, ka pēc samazināšanās, reorganizācijām, optimizācijām un citiem satricinājumiem bibliotēkas laukos ne tikai turpina darboties, bet arī pieaug to lasītāju skaits.

GRĀMATAS PATĪK KOPŠ BĒRNĪBAS

Anatolijs Krilovs

Tabores pagasta bibliotēku gandrīz desmit gadus vada enerģiskā Ilga Kipluka, kura visu savu dzīvi labprātāk tur rokās grāmatu, nevis iepazīst tās saturu virtuālajā telpā.

Ilga piedzima Daugavpilī, šeit absolvēja Daugavpils Valsts ģimnāziju, šajā pilsētā iepazīs ar savu nākamo vīru Igoru, kurš tagad strādā Vācijā. Jāpiebilst, ka Igors dzimis Taborē. Dzīvesbiedriem ir desmit gadus vecs dēls Marks.

Kad Ilga sāka domāt par iekārtošanas darbu, Tabores pagastā viņai tika piedāvāts bibliotēkas vadītājas amats: "Godīgi sakot, man tā bija pilnīgi jauna un nesaprotama joma, jo es nebiju mācījies šo profesiju, kā arī nebiju tajā strādājis. Turklāt arī lauku dzīve man bija tāla un nesaprotama. Tad Rīgā pabeidzu četru nedēļu kursu, bet pēc tam sāku ar elementāru kārtības ieviešanu savā darba vietā. Pēc gada bibliotēka veiksmīgi izturēja akreditāciju."

Ilga pastāstīja, ka viņu jau no agras bērnības mācīja turēt rokās grāmatas, gūt no tās prieku, vēlāk – arī lasīt. Turklāt viņa varēja iepazīties ar saturu latviešu un krievu valodā. Tāpēc bibliotēka Ilgai ir

Ilga Kipluka

kļuvusi ne tikai par darba vietu, bet, pirmām kārtām, par zināšanu un intelektuālās bagātības krātuvi. Ilga uzskata, ka dara to, kas viņai patīk.

KATRS TREŠAIS – LASĪTĀJS!

Ilgas Kiplukas bibliotēkā ir 4091 grāmata krievu valodā un 1870 – latviešu valodā. Šīs lielās atšķirības pamatā, pēc vadītāja teiktā, ir nevis kaut kādi tālredzīgi apsvērumi, piemēram, par sliktu literatūrai latviešu valodā –, tas ir elementārs bibliotēkas lasītāju pieprasījums, ņemot vērā šīs apkaimes iedzīvotāju tautību.

Bibliotēkai, par spīti šībrīža smagajai situācijai, pašlaik ir 283 pastāvīgie apmeklētāji, kas ir vairāk nekā trešā daļa no pagasta kopējā iedzīvotāju skaita (uz šī gada 1. janvāri – 744).

Patiesību sakot, grūti iedomāties, ka katrs trešais pagasta iedzīvotājs brīvajā laikā apmeklē bibliotēku, nevis pilnībā iegrimst savās sadzīves un citās problēmās. "Pirms deviņiem gadiem, kad stājos amatā, pagastā dzīvoja ap 900 cilvēku. Žēl, ka iedzīvotāju un, attiecīgi, arī lasītāju paliek arvien mazāk. Bet es cenšos strādāt, lai palielinātu viņu skaitu, ieinteresējot cilvēkus apmeklēt bibliotēku," stāsta Ilga.

ierobežojumu dēļ daudzi no šiem izdevumiem, kas savulaik bija ļoti pieprasīti lasītāju vidū, vairs netiek saņemti. Daļa lasītāju šī iemesla dēļ tika zaudēta, taču bibliotēku joprojām katru dienu apmeklē līdz 10 cilvēkiem. Pārsvārā tās ir sievietes, savukārt vīrieši, šķiet, lielākoties dod priekšroku saimniecības darbiem nevis zināšanu papildināšanai, kā arī izglītības un intelektuāla limena celšanai.

Savukārt Ilgai visvairāk patīk lasīt grāmatas par vēsturiskām tēmām. Viņai mājās ir bibliotēka, kuru Ilga pastāvīgi papildina ar jauniem eksemplāriem. Lai gan viņas rīcībā ir tūkstošiem grāmatu, Ilga nespēj atturēties no vilinājuma iegādāties jaunu interesantu izdevumu. Pavisam nesen viņa nopirka divas grāmatas.

BIJA SKOLA, DZĪVE MUTUĻOJA...

Ilga ar nostalgiju atceras laikus, kad Tabores pagastā darbojās pamatskola: "Toreiz dzīve rīteņa pilnā sparā! Es daudz sadarbojos ar šo izglītības iestādi. Rīkoju bērniem mācību stundas un stāstīju, piemēram, par veselīgu dzīvesveidu, uzvedības noteikumiem, jaunām grāmatām un citiem jautājumiem, kas interesēja bērnus. Par aktivitāti un iegūtajām zināšanām viņi saņēma pagasta un bibliotēkas balvas. Diemžēl tagad skolēni manā redzeslokā tikpat kā nenonāk, ja vien paši neiegriežas bibliotēkā."

2016. gadā Tabores pamatskola tika slēgta, tās audzēkņi turpina mācības Lauces pamatskolā un Daugavpilī.

Neskatoties uz to, Ilgai Kiplukai nav laika sēdēt dikā. Papildu tradicionālajiem lieldienu un Ziemassvētku pasākumiem viņa organizē arī citus. Piemēram, bibliotēkā tiek rīkotas radošas izstādes, kurās bērni demonstrē savus darbus, tiek reklamētas arī interesantas un noderīgas grāmatas.

Vasaras brīvlaikā bibliotēkā cenšas skolēnus iesaistīt ikgadējā akcijā: "Ir īpaša grāmatu kolekcija latviešu valodā, ko atlasījuši eksperti, – tie ir 6–7 izdevumi, kurus vēlams izlasīt noteiktā laikā. Turklāt bērniem jāizvērtē katras grāmatas saturs. Jaunie lasītāji ir iekļauti četrās vecuma kategorijās. Tie, kuri izpilda šo normatīvu, saņem balvas no Rīgas."

Mūsdienās daudzās grāmatas ir pieejamas elektroniskajā versijā, un šī tendence aizvien pieaug. Vai nebūs tā, ka pienāks brīdis, kad mēs vairs neturēsim rokās istu grāmatu? Ilgai ir cits viedoklis: "Cilvēces gadsimtiem senajā vēsturē, sākot no seniem laikiem, kad teksti tika iegravēti akmeņos un rakstīti uz papirusiem, rakstītam vārdam vienmēr bijusi milzīga ietekme uz cilvēku prātiem. Grāmatas, neatkarīgi no laika, dzīvos mūžīgi."

Autora foto

Lēdurgas bibliotēkā – divi jauki aizsākumi

Ceturtdien Lēdurgas bibliotēkā aizvadīti divi jauki, iespējams, tradīciju aizsākumi. Vispirms bibliotēkas vadītāja Līga Rostoka apmeklēja Garlība Merķeļa Lēdurgas pamatskolas pirmsskolas grupas, lai aicinātu mazos piedalīties grāmatu lasīšanas piedzīvojumos. Savukārt pēcpusdienā pirmoreiz uz īpašu tikšanos bibliotēkā aicināja mazuļus (no astoņu mēnešu līdz divu gadu vecumam), lai mazie sastapos un viņu mamas varētu dažādot ierasto dzīves ritmu.

Siguldas novada, kurā ietilpst arī Lēdurgas pagasts, bibliotēkas ar šo gadu īsteno jaunu lasīšanas veicināšanas programmu *La(p)sa*. Tā norit arī pirmsskolas izglītības iestāžu grupās. *La(p)sa* aicina bērnus piedalīties grāmatu lasīšanas piedzīvojumos, lai veicinātu lasītprieku un stiprinātu lasītprasmi. Ceturtdien L. Rostoka ar rokas lellīti lapsu devās pie vietējiem bērndārzniekiem. Vispirms *Pūciņu* grupiņas bērni izspēlēja teātra izrādi par dažādiem dzīvniekiem. Vēlāk mazie kopīgi izraudzījās Lēdurgas bibliotēkas lapsai vārdu, nolemjot to dēvēt par Gudro Rudīti. Bibliotēkāres Līgas un Gudrās Rudītes vadībā bērni iepazinās ar Margaritas Stārstes darbiem un vēlāk arī paši iejutās mākslinieku lomā, veidojot un izkrāsojot apsveikuma kartītes. – *Izdevās jauks pasākums! Tā bija pirmā aktivitāte šajā programmā, ko turpināsim,* – teica L. Rostoka.

Pēcpusdienā tikšanās sirsnīgā atmosfērā bija mammām ar mazuļiem. Bibliotēkas vadītāja iepriekš jaunās māmiņas jau

Lēdurgas bibliotēkas vadītāja Līga Rostoka (no labās) un bibliotēkas lapsa Gudrā Rudīte aicina Garlība Merķeļa Lēdurgas pamatskolas pirmsskolēnus piedalīties lasīšanas piedzīvojumos

bija uzrunājusi. Šoreiz uz tikšanos ieradās divi mazuļi ar mammām un vecākajiem brāļi un māsas. – *Iemācījāties paldies un lūdzu, pirmās manieres. Devām cits citam humbu, sakot "lūdzu" un "paldies". Daļbnieki tā aizrāvās, ka sanāca pat vairāki apļi. Pēc tam paspēlējāties ar klucīšiem un pašķīrstījām grāmatas ar biežajām un cietajām lapām. Nākamajā tikšanās reizē mēģināsim mācīties krāsas,* – uzskaitīja sarunbiedre. Kamēr mazie rosījās vienā telpā, blakus darbojās skolēni, un kopējā sajūta bibliotēkā bija kā lielā ģimenē, kur katram ir savs stūrītis, lai varētu darboties. Ideju par tikšanos māmiņām ar mazuļiem izlolo-

jusi pati bibliotēkas vadītāja, jo līdz šim šī mērķgrupa nebija sasniegta. Iecerēts šādas sanāksšanas rīkot reizi mēnesī.

Šobrīd Lēdurgas bibliotēka gatavojas pēc mēneša gaidāmajai akreditācijai. Tāpat laika gaitā paredzētas dažādas izstādes. Starp citu, šomēnes Lēdurgas gaismas pilī ir rakstnieka Žila Verna mēnesis, un jaunieši viņa darbu izstādi papildinājuši ar Eifeļa torni, ko veidojuši ar 3D pildspalvām. Tiek darināts arī Londonas Bigbens. L. Rostoka ir priecīga, ka lasītāji bibliotēkas norisēs iesaistās ar savām iniciatīvām.

Līga LIEPIŅA

Foto no Lēdurgas bibliotēkas albuma

Avots: Auseklis
Diena: 01-03-2023

